

PRÁVNÍ ÚPRAVA DIVADLA II

MARTINA HÁJKOVÁ

afiliace

Abstrakt kapitoly

Příspěvek se věnuje aplikaci práva duševního vlastnictví na divadelní provoz. Snaží se upozornit na to, že autorským zákonem využití práva duševního vlastnictví v rámci divadelního provozu nekončí, ale teprve začíná. Divadelní provoz má mnoho aspektů, jež je nutné brát v potaz.

Klíčová slova

Divadlo; právo duševního vlastnictví; divadelní provoz

1. ÚVOD

Na následujících stránkách se seznámíte se základními aspekty divadelního provozu a s možnostmi, či lépe řečeno s vhodností, aplikace práva duševního vlastnictví v této oblasti. Vzhledem k obsahu dalších kapitol a množství publikací věnujících se autorskému právu a právům souvisejícím s právem autorským, přesunu vaši pozornost směrem k dalším právům duševního vlastnictví, konkrétně na patentové právo, užité vzory, průmyslové vzory, know how a obchodní tajemství, ochranné známky, loga a doménová jména, ochranu osobnosti člověka a názvu a dobré pověsti právnické osoby a na problematiku nekalé soutěže.

2. DIVADELNÍ PROVOZ

Divadelní provoz je široký pojem, jehož obsah se odlišuje dle typu divadla. Česká divadelní síť je velmi pestrá, typickým představitelem u nás je vícesouborové regionální divadlo. U nezávislých divadelních souborů se hodně věcí neřeší, fungují někdy doslova na „punk“. Pro naše účely zahrnuji všechny činnosti a vztahy, které v rámci divadelního provozu vznikají a je nutné je řešit, tedy uměleckou činnost, technicko-provozní správu, výrobu, jevištní provoz, marketing, management a další činnosti.

Pro ilustraci přikládám¹ organizační schéma Národního divadla, na kterém je možné vidět divadelní provoz v jeho nejširší možné podobě.

3. PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ V DIVADELNÍM PROVOZU

Jak jsem již zmínila v úvodu, jako oblasti spojené s divadelním provozem jsem si pro tento příspěvek vybrala patentové právo, užité vzory, průmyslové vzory, know how a obchodní tajemství, ochranné známky, loga a doménová jména, ochranu osobnosti člověka a názvu a dobré pověsti právnické osoby a problematiku

¹ Organizační schéma je na konci textu.

nekalé soutěže. U každého vybraného práva duševního vlastnictví nejprve uvedu trochu teoretického základu, který následně doplňuji o příklady z praxe.

2.1 PATENTOVÉ PRÁVO

Za splnění podmínek dle zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích (dále pouze „VZN“)² je možno žádat ÚPV o udělení patentu pro výsledky technické tvůrčí činnosti. Při kumulativním splnění podmínek jsou patentovatelné vynálezy, které jsou nové, výsledkem vynálezecké činnosti a jsou využitelné průmyslově. Rozsah ochrany z patentu je vymezen zněním patentového nároku a může být udržován maximálně dvacet let od podání přihlášky.³

Zajímavá je úprava licenčních smluv, pro svoji účinnost vyžadují zápis do patentového rejstříku. Existuje specifická možnost prohlásit u ÚPV, že přihlašovatel poskytne právo k využití vynálezu komukoli, kdo písemně přijme a uhradí cenu licence.

Patentovat lze i podnikatelský záměr, a to za předpokladu, že splní zákonem stanovené podmínky, v první řadě novost. V případě, že podnikatelský záměr nespĺní zákonem stanovené podmínky, lze uvažovat o ochraně jako užitného vzoru, případně ho chránit jako obchodní tajemství.

U patentového práva v divadle je nutné zohlednit nejen možnost patentovat vynález vytvořený v divadle, ale především použití patentů vzniklých mimo divadlo. Udržování patentů je poměrně drahé. Jelikož vidina hospodářského prospěchu z patentu pro divadlo je mizivá. U použití patentů „zvenčí“ divadelního světa, je zde tendence jejich ochranu obcházet a vytvořit si svépomocí „něco podobného“.

Další bariérou pro divadla kromě nutnosti za patent platit je potřeba pro jeho vznik dělat další úkony, podat přihlášku vynálezu se žádostí o udělení patentu.⁴ Splnit formální náležitosti (především kritérium průmyslové využitelnosti) může být pro divadla při snaze patentovat problémem. Další bariérou je i časově velmi náročný. ÚPV každou přihlášku předběžně přezkoumá, zda neobsahuje předměty zjevně nepatentovatelné, nejednotné, či má přihláška vady, díky kterým nemůže být zveřejněna. Po uplynutí 18 měsíců od vzniku práva přednosti ÚPV přihlášku zveřejní a oznámení publikuje ve věstníku ÚPV. Úplný průzkum patentovatelnosti se však provádí až na základě žádosti přihlašovatele, kdy tato žádost musí být podána do 36 měsíců od podání přihlášky. ÚPV udělí paten až na základě tohoto průzkumu, pokud vynález splňuje všechny podmínky.

² Dále tuto problematiku upravuje ještě zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví a vyhláška č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů.

³ Účinky patentu nastávají až ode dne oznámení o udělení patentu ve věstníku ÚPV. U mezinárodní přihlášky o udělení patentu účinky v České republice nastanou až po zveřejnění jejího překladu.

⁴ Dle mých výpočtů v souladu se sazebníkem dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, jsou náklady na patentování minimálně 5 200 Kč.

Je snaha omezit trvání patentové ochrany, z tohoto důvodu je udržování patentu každý rok dražší. Za první rok je poplatek 1 000 Kč, za prodloužení o rok ve dvacátém roce již 24 000 Kč.⁵

ÚPV má patentovou třídu speciálně věnovanou divadlu, přesněji řečeno se jedná o třídu dle Mezinárodního patentového třídění A63J „Zařízení pro divadla, cirkusy a podobně; kouzelnické předměty a podobně“. Aktuálně nejsou pod třídou A63J registrovány žádné platné patenty, jsou zde pouze patenty ze šedesátých let. Byly patentovány kolektivem kolem Josefa Svobody, jeho nízkovoltové rampy, opona, či světelný most. Například nízkovoltové rampy vznikly ve spolupráci se specialisty z firmy ADB, proto se jim říká buď ADB rampy, nebo rampy Svoboda. Pod jménem rampy Svoboda jsem je dohledala i v zahraničí.⁶ „*Svítlidlo DPR 2250 dříve známé jako SVOBODA rampa bylo vyvinuto známým českým scénografem Josefem Svobodou, který po dlouhou dobu usiloval o vytvoření dramatickosti scény pouhým světlem. Výsledkem bylo svítlidlo DPR 2250 (SVOBODA), rampa o výkonu 2250 W složená z devíti 24V reflektorů, vytvářející velice silný pás úzkého světla, tzv. světelný závěs.*“⁷

Domnívám se, že aktuálně jsou nějaké věci z divadla patentovány, ale že jsou patentovány pod jinou třídou, nikoli specificky pod třídou A63J.⁸

Z mého úhlu pohledu je pro divadla účelnější a snadněji dosažitelné využití ochrany poskytované užitným vzorům (viz další část textu). Potenciál na patentování, případně na registrování užitného vzoru dle úrovně řešení, v divadle mají především výsledky činnosti scénografů, světelných designerů a technických pracovníků a to ve třech oblastech: vlastní technologie jeviště, světlo a zvuk.

2.2 UŽITNÉ A PRŮMYSLOVÉ VZORY

Užitné vzory jsou v českém právním řádu upraveny v zákoně č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech. Užitnými vzory se chrání nová technická řešení, která přesahují rámec odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná. Užitný vzor lze udržovat maximálně deset let.

Průmyslové vzory upravuje zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů. Průmyslovým vzorem se dle § 2 výše zmíněného zákona rozumí „*vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení.*“ Průmyslový vzor je způsobilý ochrany, je-li nový

⁵ Poplatky ke dni 1. 4. 2016.

⁶ *Oto teatr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://oto-teatr.tv/adb/rampy-svoboda/>

⁷ *ArtLighting* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.artlighting.cz/dpr-2250/>

⁸ Při fulltextovém vyhledávání slova „divadlo“ jsem narazila pouze na přihlášku „rotační pohonná jednotky pro zvedací a spouštěcí zařízení“, ale patent v této věci nebyl zatím udělen.

a má-li individuální povahu. Ochranu je možné prodlužovat až na celkovou dobu 25 let.

Právě ochrana prostřednictvím užitečných vzorů by mohla být ideálním řešením pro oblast divadla. Tato ochrana je oproti patentům jednodušší, rychlejší a méně nákladná. Užitečným vzorem jsou nová, průmyslově využitelná technická řešení, která přesahují rámec pouhé odborné dovednosti, tedy není zde vynálezecká činnost. Podmínky pro udělení ochrany se oproti patentům liší požadavkem na úroveň řešení.

Základní rozdíl spočívá v řízení o přihláškách užitečných vzorů. Řízení je založeno na tzv. registračním principu, kdy ÚPV zkoumá jen splnění základních podmínek pro ochranu a zapíše užitečný vzor do rejstříku, aniž by zkoumal, zda předmět přihlášky je z hlediska novosti a tvůrčí úrovně způsobilý k ochraně. Tím, že užitečný vzor se zapisuje do rejstříku bez průzkumu novosti a úrovně řešení, je jeho monopol oproti patentu křehký a postavení jeho majitele méně jisté. Výhodou oproti patentu však zůstávají mnohem nižší poplatky a rychlejší zápis, k němuž může dojít zpravidla za tři až čtyři měsíce od podání přihlášky.⁹ Doba ochrany užitečného vzoru trvá pouze čtyři roky, ale na žádost majitele může být prodloužena dvakrát o tři roky. Maximální doba ochrany je tedy 10 let.

Ochrana dle průmyslových vzorů by se dala použít pro specifický vzhled některých „výrobků“ v divadle, především v oblasti scénografie.

2.3 KNOW-HOW A OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

Obchodní tajemství je definováno v § 504 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). „*Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.*“ Obchodní tajemství zaniká zpřístupněním jiným osobám (zákonným či nezákonným), ukončením utajování jeho vlastníkem.

Termín know-how se vyskytuje u ochrany hospodářské soutěže. Lze ho vymezit tak, že jde o soubor nepatentovaných praktických poznatků vyplývajících ze zkušeností a testování jeho vlastníka, případně jako souhrn organizačních, řídicích, ekonomických, podnikatelských a technických znalostí a zkušeností. Tyto poznatky jsou utajené, podstatné a identifikovatelné. Identifikovatelné znamená, že je někde popsáno nebo zaznamenáno dostatečně podrobně, aby se dle toho dala ověřit tajnost a podstatnost.

Zajímavé je, že součástí know-how může být i nepatentovaný (případně nepatentovatelný) vynález. Majitel know-how však nemůže zakázat dispozici s tímto řešením. Pokud by někdo toto řešení vyzradil, náhrada, kterou po něm bude moc majitel know-how požadovat, nikdy nebude taková, jakou by mohl požadovat

⁹ Za určitých podmínek je možné dokonce z původní přihlášky vynálezu odbočit na přihlášku užitečného vzoru při zachování původní priority.

v případě zneužití patentu. Stejně jako nepatentovaný vynález může být součástí know-how i neregistrovaný užitný či průmyslový vzor. Zlepšovací návrhy jsou v podstatě vždy součástí know-how.

Mezi oběma termíny není příliš velký rozdíl a dalo by se říci, že know-how vlastně spadá pod obchodní tajemství, někdy jsou však oba pojmy používány zaměnitelně.

Divadla si obecně málo střeží své konkurenční výhody. Příkladem by mohly být databáze diváků, které naplňují všechny znaky definice § 504 OZ. Zejména u více souborových divadel se nabízí využití této ochrany u systému sestavování repertoáru. Dalšími „adepty“ jsou smluvní vzory, nebo třeba způsob získávání nových abonentů, diváků či sponzorů.

Otázkou zůstává, zda by způsob získávání nových abonentů, diváků či sponzorů naplnil podmínku, že jde o skutečnosti v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné. Teorie marketingu a audience developmentu pracuje s určitými postupy a metodami, které jsou brány za standard. Záleželo by na posouzení konkrétního případu.

Další aspektem je ocenitelnost. Ocenitelné je něco, co má potenciální materiální či nemateriální hodnotu. V literatuře se navíc uvádí, že takovou hodnotu bude mít tehdy, pokud se vyzrazení obchodního tajemství dotkne současného, případně budoucího hospodářského výsledku podniku.

Zda něco je, či není obchodním tajemstvím, se řeší většinou až v případě sporu. Pokud divadla něco za své činnosti považují za předmět obchodního tajemství, měla se k tomu náležitě chovat a chránit si ho. Dobré je mít upraveno ve smlouvách v ustanoveních o mlčenlivosti a ideálně mít i specificky označeno, že něco považujeme za obchodní tajemství. Dle judikatury nelze obsah celé smlouvy považovat za obchodní tajemství.

2.4 OCHRANNÉ ZNÁMKY

Ochranné známky jsou upraveny v zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o ochranných známkách**“).¹⁰ Ochrannou známkou může být dle § 1 výše zmíněného zákona za podmínek tímto zákonem stanovených „*jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.*“

Ochranné známky mají několik funkcí: identifikační, rozlišovací, ochrannou, garanční, propagační, stimulační a soutěžní.

Na území České republiky se vyskytují čtyři typy ochranných známek s ohledem

¹⁰ Prováděcí vyhláška k tomuto zákonu je č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách.

na jejich územní působnost: Národní ochranné známky, mezinárodní ochranné známky, ochranné známky Evropské unie a všeobecně známe známky ve smyslu článku 6bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví. V souvislosti s užíváním ochranné známky je její držitel oprávněn užívat značku ®. Platnost zápisu je deset let a lze obnovovat vždy o deset let a to bez omezení.

Velmi často je ve spojitosti s ochrannými známkami skloňováno logo jako jedna z možností ztvárnění ochranné známky. *„Logo je grafické ztvárnění názvu organizace, společnosti, firmy nebo instituce obohacené o piktogram. Tento pojem odpovídá českému výrazu grafická značka.“*¹¹

S ochrannými známkami souvisí domény, zjednodušeně adresy webových stránek složené z unikátního názvu a názvu tzv. TLD¹². V České republice neexistuje zvláštní zákon zabývající se problematikou registrace doménových jmen, lze využít opět zákon o ochranných známkách. V případě, že je registrované doménové jméno shodné, případně zaměnitelné s dříve zapsanou ochrannou známkou, je to výhoda pro případný spor o doménové jméno pro vlastníka ochranné známky. Otázkou vždy zůstává skutková podstata celého sporu, především zda je ochranná známka registrována pro stejnou skupinu výrobků a služeb. Může se jednat o projev nekalé soutěže. Dalšími možnostmi je využití institutu ochrany názvu právnické osoby, ochrany obchodní firmy podnikatele či ochrany před nekalou soutěží.

„Značka“ další z konkurenčních výhod divadel při komunikování jejich produktů Divadla jsou zařazena dle TMclass¹³ u služeb pod třídou 41. V České republice není ochrana „značek“ divadly stále obecnou praxí. Lze dohledat pod touto třídou 45¹⁴ registrovaných platných ochranných známek s upřesněním „divadlo“, 13 z nich má ovšem registrováno Národní divadlo.

Pokud mluvíme o názvech představení, pokud bychom si chtěli zaregistrovat ochrannou známku „Romeo a Julie“ pro divadlo, pravděpodobně nám bude registrace zamítnuta pro absenci rozlišitelnosti ochranné známky. Pokud bychom však registrovali stejný název pro například parfém, již by zde rozlišitelnost byla a známka by nám pravděpodobně byla zapsána.

Pokud jde o obchodní firmu, obchodní firma se nechápe výlučně jako právo osobní, ale spíše jako majetkové právo, proto je možné s ní lépe majetkově disponovat.

Jak jsem již zmínila výše, nejvíce ochranných známek má registrováno Národní divadlo. Má jak slovní, grafické, tak kombinované ochranné známky. Národní divadlo má ochranné známky jak pro celé divadlo, tak pro některé scény či produkty. Například existují ochranné známky pro Stavovské divadlo, Laternu Magiku, Ples v opeře a další. Je tak vidět, že ochranná známka může být

¹¹<http://unie-grafickeho-designu.cz/vlastnosti-dobreho-logo-obsahlyclanek/#.VVIDpiHtmko>

¹² Top-level domain, což je v České republice například .cz

¹³ Komplexní nástroj třídění OHIM a národních úřadů EU.

¹⁴ Údaj ke dni 1. 4. 2016.

i pro nějaký „produkt“ či část divadla, nejen název divadla jako takového.

2.5 OCHRANA OSOBNOSTI ČLOVĚKA, OCHRANA NÁZVU A POVĚSTI PRÁVNICKÉ OSOBY

Osobnostní práva nelze fakticky „vlastnit“¹⁵, ale zařazují je jako součást práv k nehmotným statkům. Dají se rozdělit na všeobecná a zvláštní. Všeobecná osobnostní práva se týkají lidské osobnosti jako takové, zvláštní osobnostní práva souvisí s duševní činností člověka, tedy jejich ochrana není poskytnuta všem. Zaměřují se pouze na ta obecná osobnostní práva fyzických osob zaručená Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“)¹⁶ a OZ.

Článek 7 Listiny v prvním odstavci zaručuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Omezena může být pouze v případech stanovených zákonem. Článek 10 dále upravuje právo každého, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života a právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě. Článek 13 upravuje ochranu listovního tajemství a jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí nebo zasílaných.¹⁷

OZ v § 3 odst. 2, písm. a) stanovuje jednu ze zásad soukromého práva, že „každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí.“ Tuto zásadu dále doplňují § 84 až § 90 OZ týkající se podoby a soukromí člověka. Zachytit podobu člověka jakýmkoli způsobem, pokud je člověk identifikovatelný, možné pouze s jeho svolením, taktéž jeho podobu rozšiřovat. Pokud člověk svolí k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu nebo jeho projevů osobní povahy, může svolení odvolat a to i v případě, že je uděлил na určitou dobu.¹⁸ V zákoně jsou stanoveny výjimky, kdy svolení není třeba (vědecká, umělecká, úřední, tisková, rozhlasová a další zákonné licence). § 90 OZ určuje kritérium přiměřenosti pro zákonné licence: „Zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.“

Za určitých podmínek a se souhlasem oprávněné osoby se některé projevy osobní povahy mohou stát předmětem smluvního vztahu. Typickým příkladem je použití osobní fotografie fyzické osoby s jejím souhlasem pro autorské dílo. Tím se dostane jako umělecká fotografie pod ochranu AZ. Osobní písemnosti se taktéž

¹⁵ Dělení viz Peter Vojčík Právo duševního vlastnictva.

¹⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

¹⁷ I v případě předávání zpráv telefonem, telegrafem či podobným zařízením.

¹⁸ Pokud svolení na dobu určitou odvoláno bez podstatné změny okolností nebo jiného rozumného důvodu, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení uděлил.

mohou dostat pod ochranu autorského zákona, pokud jsou použity jako autorské dílo.

U divadla jsou na pořadu zejména otázky dodržování ochrany osobnosti člověka, ochrany názvu a dobré pověsti divadla. Rozšíření okruhu oprávněných osob domáhat se postmortálně ochrany osobnosti zasahuje i do divadelního provozu. Tím, že je nově aktivně legitimována i právnická osoba, pokud neoprávněný zásah souvisel s činností zesnulého v této právnické osobě, budou se tak této ochrany domáhat i divadla.

Nejčastěji dochází k zásahu do ochrany osobnosti při inscenování hry o reálné osobě, i již po smrti, případně se používá zvukový nebo zvukově-obrazový záznam konkrétní fyzické osoby. U ochrany osobnosti záleží, jestli je osoba veřejně činná nebo se jedná o soukromou osobu. U veřejně činných osob, ať osob ze showbyznysu či politiků, má ochrana osobnosti nižší standard. Pokud jsou osoby veřejně činné, musí být připraveny na určitý zásah do soukromí.

Pokud jde o použití zobrazení fyzických osob, jsou zde dvě roviny, prosté použití zobrazení umělce v programu, což se většinou ošetří v rámci pracovní smlouvy, a použití zobrazení fyzické osoby v divadle.

V případě použití osobní korespondence, se velmi často zapomíná, že je pro její použití nutný souhlas nejen pisatele, ale i adresáta.

2.6 NEKALÁ SOUTĚŽ

Nekalou soutěž souvisí především s problematikou průmyslových práv, konkrétně s know-how, obchodním tajemstvím, názvem a pověstí právnické osoby i WIPO ji zařazuje do oblasti duševního vlastnictví.

Nekalá soutěž je upravena v občanském zákoníku¹⁹ a je definována tak, že „*kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže.*“ Nekalá soutěž je zákonem explicitně zakázána.

Nekalou soutěží je zejména²⁰: Klamavá reklama, klamavé označení zboží nebo služby, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklama, porušení obchodního tajemství, dotěrné obtěžování a ohrožení zdraví a životního prostředí. Tento výčet je pouze demonstrativní a je zde ponechán prostor pro jiný, zákonem přímo nedefinovaný typ nekalé soutěže. Vždy je nutné vycházet se základní definice nekalé soutěže.

Důležité je zmínit, že klamavý může být i údaj, který je sám o sobě správný, ale vzhledem k okolnostem a souvislostem může uvést v omyl.

Příkladů z oblasti divadla je mnoho, ale dle mě dostupných informací, žádný z těchto případů nedospěl k soudu.

¹⁹ §2976 a následující občanského zákoníku.

²⁰ § 2976 odst. 2 občanského zákoníku.

V divadelním prostředí se vyskytují především následující typy nekalé soutěže: Klamavá reklama, klamavé označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele, zlehčování, srovnávací reklama, pokud není dovolena jako přípustná, porušení obchodního tajemství a dotěrné obtěžování.

U nekalé soutěže je možné některé chování kvalifikovat jako různé typy nekalé soutěže, vždy záleží na úhlu pohledu a převládajících znacích jednotlivých porušení.

Zajímavé je určitě uvažovat o použití ustanovení nekalé soutěže na ochranu originálních dramaturgických nápadů, dramaturgií ojedinělých titulů, zvláštních postupů zkoušení inscenace, metod získávání diváků, či vedení databáze, apod., tedy toho co je vyloučeno z ochrany AZ dle § 2 (6) AZ, jelikož není považováno za dílo.

Srovnávací reklama u divadla není příliš typická, ale taktéž se může vyskytnout. Divadlo by v ní přímo nebo nepřímo označovalo jiné divadlo, či jeho produkt a srovnávalo se svým produktem v rozporu se zákonnými ustanoveními. Zlehčování úzce souvisí se srovnávací reklamou, zde by soutěžitel šířil nepravdivé údaje, případně i pravdivé, pokud by mohly způsobit újmu, o jiném soutěžiteli. Oba dva tyto typy nekalé soutěže poškozují především dobrou pověst divadla jako takového a jeho „produktu“.

K porušení obchodního tajemství může dojít velmi jednoduše, někdo ze zaměstnanců divadla, případně někdo v obdobném vztahu k divadlu, neoprávněně sdělí, či zpřístupní tajemství využitelné v soutěži. Není podstatné, jestli užitek půjde jemu osobně, či ve prospěch třetí osoby. Jak jsem již psala v části věnující se obchodnímu tajemství, jednalo by se především o zpřístupnění databáze diváků, nebo systému sestavování repertoáru.

Za dotěrné obtěžování u divadla by mohlo být považováno zasílání nevyžádaných newsletterů, dotazníkových šetření či obchodních nabídek. V případě, že divadlo získala kontakty v souvislosti s prodejem zboží či služby, což tak ve většině případů je, a druhá strana nezakázala využití elektronické adresy, o dotěrné obtěžování by se nejednalo.

Zdůrazňuji, že u všech typů nekalé soutěže je nutné, aby byla splněna podmínka způsobivosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, jinak by se nejednalo o nekalou soutěž.

3. ZÁVĚR

Právo duševního vlastnictví je v dnešní době stále častěji skloňovaným termínem. Již i divadelní „nezisková“ sféra si začíná pečlivě hlídat svá práva v oblasti duševního vlastnictví. Současná praxe vede relativně často ke vzájemnému přesahu práv. Při vyhledávání konkrétních příkladů z divadelní jsem pochopila, proč se právo duševního vlastnictví, mimo autorský zákon, v divadlech příliš neřeší. Energie a případné finance na řešení sporů se divadlům na rozdíl od komerční sféry

nechtějí a především ve většině případů nevyplatí vynakládat.

Literatura:

Právní předpisy a mezinárodní smlouvy

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (známá pod zkratkou TRIPS²¹) ze dne 15. dubna 1994

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, v kombinaci s prohlášením Komise 2005/295/ES

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském z roku 1996

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví ze 14. července 1967

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení

Knihy

HÁJKOVÁ, Martina. *Právo duševního vlastnictví v kontextu divadelního provozu*. Praha, 2016. Diplomová práce. AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE - DIVADELNÍ FAKULTA. Vedoucí práce Prof. JUDr. Jiří Srstka.

DVOŘÁK, Jan. *AMU = DAMU FAMU HAMU: kapitoly k tématu realizace divadla*. 3., upr. a aktualiz. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, Divadelní fakulta, Katedra produkce, 2005, 439 s. ISBN 80-733-1037-6.

GREGORINI, Bedřich, Jindřich GREGORINI a Jiří SRSTKA. *Základy divadelní činnosti: [AMU = DAMU FAMU HAMU]*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění, Divadelní fakulta, katedra produkce, 2007, 105 s. ISBN 978-80-7331-093-6.

CHLOUPEK, Vojtěch, Viktor KOŠUT a Jiří SRSTKA. *Smlouvy v divadelní praxi*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2013, 233 s. Management

²¹ Z anglického názvu Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.

umění - umění managementu. ISBN 978-80-7331-293-0.

JOHNS, Adrian. Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese. 1. vyd. Brno: Host, 2013, 633 s. ISBN 978-80-7294-711-9.

NEKOLNÝ, Bohumil. *Divadlo a kreativní sektor*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2013, 110, [11] s. Management umění - umění managementu. ISBN 978-80-7331-292-3.

Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví. 1. vyd. Editor Ladislav Jakl. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, 163 s. ISBN 978-80-86855-87-5.

SRSTKA, Jiří. *Autorské právo v divadle: AMU=DAMU FAMU HAMU*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta, Katedra produkce, 2006, 105 s. Acta academica. ISBN 80-733-1066-X.

VOJČÍK, Peter. Právo duševního vlastnictva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 495 s. Slovenské monografie. ISBN 978-807-3803-735.

TELEC, Ivo. Přehled práva duševního vlastnictví. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, 199 s. ISBN 978-80-7239-206-3.

Webové stránky

Webové stránky Úřadu průmyslového vlastnictví, dostupné z: <http://www.upv.cz/cs.html>

Webové stránky Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (ochranné známky a průmyslové vzory), dostupné z: <https://oami.europa.eu/ohimportal/cs/>

Webové stránky Světové organizace duševního vlastnictví, dostupné z: <http://www.wipo.int/>

Informační portál ministerstva spravedlnosti k rekodifikaci soukromého práva, dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>

Webové stránky eprávo, dostupné z: <http://www.epravo.cz/>

Kontakt – email: hajkovamm@gmail.com